

TXT Martin Fišer, Mojmír Samec PICT Lukáš Havlena

Ivan Martin Jirous zvaný

MAGOR

Dětství

Básničky jsem psal odjakživa. (...)

V ranném mládí jsem v Humpolci namlouval hlasy k loutkovému divadlu.

Já jsem měl štěstí, že jsem v těch nevnímavějších letech, v sedmnácti a ještě dřív, poznal díky tomu, že Padrta byl můj bratranec, okruh lidí, jako by František Šmejkal, Dalibor Veselý, Kamil Linhart. Byl jsem z nich nejmladší, jezdil jsem do Prahy – když třeba třída byla každý rok v zimě na horách, já jsem se hodil marod a mazal jsem do Prahy. Nikdy jsem nebyl na horách, ostatně neumím lyžovat. Padrta bydlel v ulici Pod Zvonařskou, ti starší diskutovali – Padrta byl o patnáct let starší než já, ostatní byli ještě starší – a já jak nejmladší běhal pro pivo.

mezihled

Právě jste se vrátil z Řecka. Setkal jste se tam s fenoménem, že na stánkách prodávají vedle současné literatury i antikou a lidé si ji stejně tak živě i čtou? Byli jsme tam jen dva dny, takže jsme toho moc nestihli. Akropoli jsem viděl pouze z dálky. Pozvali nás na tamní premiéru Stoppardovy hry „Rock'n'roll“, kde Pláštíci hrají v úvodu a na konci. Je to dobrá hra. Antiku jsem studoval na filozofické fakultě. Ze zkoušky z ní mě ale jistý Jiří Frěl dvakrát vyhodil. Byl to člověk podobné kariéry jako Ivan Sviták. Na antikou jsem potom sedl a dodnes, kdyby mě někdo vzbudil, uměl bych mu tu antikou odrecitovat. Když jsem pak před hrozbou děkanátu přišel ke třetí zkoušce, byl tam za Fréla nějaký záskok a zkoušku jsem dostal rutinně. Tahle bolševická kurva pak taky emigrovala a upíchlá se jako Sviták v USA.

Jak to, že Vás v šedesátých letech oproti beatové hudbě nezauljal svou hravostí moderní jazz? V jazzu to vždycky bylo individualistický. Všichni se tam předvádějí, kdežto u rock'n'rollu to vždycky bylo založený na Slovu a na vzájemnosti. Asi jako když z některých kluků z ulice jsou gangsteři a z jiných kluci s kytarama.

Je pravda, že kulturu u nás dříve mocensky dirigovali básníci? Ve dvacátých a třicátých letech hýbali společností všude na světě spisovatelé, v padesátých letech to bylo výtvarné umění a posledním fenoménem od té doby byl rock'n'roll. Dnes už není nic.

Jste předním odborníkem na umění Andyho Warhola a jeho Factory, jak myslíte, že by dnes vypadala televize, o jejímž vybudování prý snil, že ji založí? Možná že světem dnes hýbe právě ona?
Kdyby mě nezajímají. Nezalozil jí!

Před čásem jsme natočili rozhovor s Kájou a Hanou Saudkovými, kde zmiňovali, že Kája se přátelil s PhDr. Jirousem. Jste to Vy?
Ano. Ale ten titul mi přidal. Sešel jsem se s Kájou naposledy u Jirky Padrty, kde

Warhol

Jak je starej, nikdo nevěděl. Andy pokaždě uváděl jiný datum. Žil v sute-rénu se skupinou kluků a holek, každý z nich měl dalekosáhlé plány. Ostatním připadal neuvěřitelně naivní. Začínalo něco nového – jmenuje se to pop-art. Ale celá věc se sběhla tak rychle, že to sám Andy málem zmeškal.

Kája vysvětloval, proč nakreslil volební leták do Mladého světa. Říkal, jak mu telefonovaly děti a brečely do telefonu, co jim to provedl, že nebudou moct na školu. Odpověděl jsem mu: „Dobře ti tak, patří ti to!“ Od té doby jsme se neviděli.

Myslíte zřejmě leták, k jehož realizaci jej navezl spisovatel Miloš Macourek a kvůli kterému mu byl pak částečně zrušen zákaz činnosti. Saudek se kvůli tomu Macourekovi pomstil tím, že ho vyobrazil, jak se ke komunistickým volbám v karikatuře plazí právě on. Macourek pak skuhral, co prý mu to udělal. Saudkova žena o vašem přátelském rozchodu říkala něco jiného, že jste prý začali žít se ženou příliš volně a oni že chtěli mít soukromí. Prý jste si s Jirím Němcem vyměnili manželky, jedli ze společné misky a žili komuně. Bylo to z křesťanské lásky – přej bližnímu, co tvé jest?

To je naprosto scestné. Naše životy se Saudkovými se do sebe nikdy nepletly. Kájovi jsem napsal příspěvek do katalogu k jeho výstavě. Jeho komiksů jsem si vážil, jinak bych to nedělal. Pokud Kája nechěl patřit k okruhu kolem Němcových, tak je to totální zhovadilost, která s našim vztahem nesouvisí. Se svou tehdejší ženou Věrou jsme se s Němcovými seznámili až daleko později. Takže Kája nemohl mít žádné výhrady. O tom ostatním jen stručně, protože se o tom nechci bavit! Žil jsem s Danou Němcovou a Jirí Němec s Věrou Jirousovou, ale žádná komunita mezi námi nebyla.

Společné domácnosti? Ale to jo, tu jsme měli. Jenže to vypadá jako nějaký gruppensex.

Původně jsme si mysleli, že by bylo vhodné dát prostor Janu Saudkovi a abyste spolu vedli rozhovor vy dva. Ale on se toho lekl, že prý byste mu nadával. Líbí se vám jeho fotky? Nelíbí. Ale to je druhá věc. Pochybuji však, že bych měl chuť dělat rozhovor s Janem Saudkem. Nijak ale nesnižuji, že určitě hodně pracoval na tom, čeho dosáhnul. Dokonce si od něj s chutí vždycky rád něco přečtu, protože ten se s nima všema taky nesere.

Saudkovi se objevují víceméně jako symbolická dvojice ve většině filmů v současnosti nejvýznamnějšího českého filmového režiséra Karla Vachka, který téměř do všech svých nedávných děl podobně významně obsadil i vás. Vy jste patřil ke skupině Křížovnického, jak se díváte na jim užívaná teorie o vnitřním smíchu? Vachka si velice vážím, ale co si myslí on, to je natolik zavnuté myšlení, že se s tím netroufám svými slovy poměřovat.

Bohumil Hrabal hodnotil pozici Alexandra Dubčeka, vůdce reformních komunistů z tzv. Pražského jara 1968, jakožto pozici všeobecně osvícené osobnosti. Nebýt jeho pokusů, nejen v Čechách, ale v celém bývalém sovětském bloku zemi, by se nic neměnilo. Pak však také existuje peripetie, že po roce 1989 mu byly mnohé z těchto zásluh upřeny. Nechápu, jakým způsobem bylo jemu co upřeno. Vždyť to byla svině, která podepsala 'pendrekový zákon'. Byl to naprostej aparátnickej zmrď a hajzl. Nevím, co v něm bylo za osvícenou osobnost.

Vachek v něm zřejmě vidí výjimku, asi podobně, jako vy uplatňujete podobnou výjimku u Václava Havla nebo básník Jiří Kolář „odpouštěl“ aparátčikovi a básníku Vítězslavu Nezvalovi, který pomohl či se snažil pomoci v problémech zase jemu. Nedal by se Dubčekovi pendrekový zákon odpustit? Já? Zmlácení tisíců lidí, když napřed „Jste s vámi, buďte s námi“, a pak je takto zradit? Copak toto se dá odpustit? A podepsání moskevských protokolů, to se dá taky odpustit? Jestli tady někdo z týchle party odčinil, co předtím dělal, tak to byl František Kriegel, jedinej statečnej z nich. Byla to jedna banda: Smrkovský, Svoboda, Dubček, Černík, všechno stalinistický svině.

S tím, co se stalo v roce 1989 – jaká je tedy dnes vaše interpretace okolnosti při tehdejších převzetí moci? Egon Bondy, Erik Frič a další zmiňují do značné míry silný vliv tzv. sedé zóny na události té doby. Jak dnes hodnotíte okolnosti plyšové revoluce či prostě převratu v roce 1989? Já hlavně ten termín sedá zóna moc nechápu. Víím, co tím lidi myslí, ale jsem přesvědčen, že věci jsou asi daleko složitější, než aby se daly jednoznačně klasifikovat. Vy pořád říkáte, co kdo o kom a o čem říká. Co řekl Hrabal, co Bondy. Já nejsem Bondy. Mně to je v podstatě fuk, co kdo o kom říká!

Třeba by bylo dobré, kdyby k tomu ještě něco řekl Havel. Taky není svatej – moc se neví, jak nedůstojně přechází spoluautorství své nejslavnější hry Zahradní slavnost s Ivanem Vyskočilem. Všichni jsou dnes nasraní, protože se souhlasilo s tím, že komunisti nebudou téměř paušálně potrestáni. No to je dnes vidět jako velká chyba, že se neudělala nějaká obdoba norimberského procesu. Všem otrnulo a stačili nalízt do všech postů, kde se maj dobře.

Krve by se ve mně nedořezal, když slyším nebo čtu třeba řeči Kocába s Horáčkem, jak je skvělý, že se domluvili s Rusákama, s komunistickou vládou i s Havlem a jak vše proběhlo bezbolestně a skvěle. Vy se o Havlovi

Křížovnická škola
Oproti kavárně, kde se vytvářejí nehybná, pouze mezi sebou komunikující společenství, je hospoda otevřenou strukturou, v níž je zabudováno nepředvídatelné. A navíc nikoli tolerování výlučnosti umělce v okolním "prostém světě" ze strany hospodského – ale neustálý boj o existenci uprostřed v podstatě nepřátelského prostředí.

mezihled

oproti jiným vyjadřujete spíše v dobrém. Pokud mluvím o Havloví, tak říkám, že udělal řadu chyb, ale že to pozitivní převyšuje negativní. Někde se děje tomu myšlím, ale kdo nic nedělá, nic nezkazí. Pokud jde o Kocába s Horáčkem, tak si myslím, že to, jak velkou roli údajně hráli, si myslí jenom oni dva. Pochybují, že jejich počinání mělo nějaký význam. Horáček je mi úplně odpornej. To je takovej krasoduch.

Kdyby se odhalilo, jak to tehdy ve skutečnosti všechno bylo, třeba by to pomohlo. To už se asi ani nikdo nedoví. To, co se tady děje v těch vyšších sférách politiky, je už tak hnusný, že to nelze ani komentovat. Může být sebevětší aféra a každá vyšumí do ztracena. Tady může udělat kdokoli cokoli. Za všechny stačí jmenovat Čunka. A není vůbec snaha s tím něco dělat. Můžete napsat tisíc petic a nic se nezmění.

(Čunek byl nakonec donucen k odchodu z vlády po volbách a po meziustraničských tahanicích o posty - stovky grázlů podobného kalibru u nás vesele prosperujou dál. Pozn. autora.)

Jak to tady dopadne? To už napsal Váchal: „Všechno se řítí do dáblvoty řítí.“ Jedině snad až se tady všechno posere...

K undergroundu se zprvu vztahovala celá generace okolo divadla Sklep, dnes svým snažením de facto „drží“ lidi na těch postech a tvoří pro většinu ty kulisy normalnosti. Jejich síla prakticky téměř nestřípí kritický hlas. Tyhle mladší party neznám. Do divadel, televize, kina nechodím. Pořád je tu snad ale nějaký prostor, kam se dá psát. Například v Respektu. Já píšu pravidelně do čtrnáctidenníku Divadelní noviny a už nevím, co si mám vymyslet.

Tahle grupa nemůže například vystát Milana Knížáka. Rozuměl jste si? Ale jó. Byl jsem kdysi na jeho „obřadu“ v lomu v severních Čechách, kde jsme kolem sebe stavěli „kruh z kamenů“. Kdyby se mi to tehdy nezdálo, nebyl bych tam.

Jaký je Váš názor kunsthistorika na současné umění? Kunsthistorii se už nevěnuju, ale to, co se děje v tom dnešním takzvaným. konceptuálním umění, v tom takzvaným videoartu, to je naprosto odpornej, hnusí se mi to a nezajímá mě to! Vůbec! Má paradoxně dneska zajímá klasická malba, ne tady ty pičoviny.

Není to věkem? Možná je to takový zmuodření – což by mohl přinášet věk. Dnes si každéj myslí, že je DUCHAMP nebo WARHOL či BEUYS.... Jenže ti byli jenom jedni. Dnes je inflace pseudoumění. Vymyslet můžete, co chcete, ale lidi už neuměj kreslit – neuměj nic. Jako ilustraci můžu říct příhodu, kterou mi vyprávěl Martin Mainer, malíř, co umí malovat a jehož si vážím. Učí na FaVU v Brně. Potkali jsme se a já se ho zeptal, kolik tam má dětí. Říkal, že 25. Povídam: „To je hrozný. Jak to zvládáš?“. On na to: „Nijak. Učím jen jednoho. Je tam jeden kluk, co se chce naučit malovat. Ty ostatní zajímá pouze to, jak se sháněj granty, sponzoři a kšefty, nějaká exkluzivní forma, kterou by oslnili, protože takový věci ještě nikdo neudělal. Je to naprosto vyrušující a většinou k ničemu.“

Letos jste byl ale v porotě Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě a četli jste Váš komentář k vítěznému filmu „Ivetka a hora“. Prý jste byl rád, že se objevil film s náboženskou tematikou, která téhle atheistické zemi chybí jako sůl. Rekl jsem, že tam šlo o NEPŘEDSTIRANOU RELIGIOZITU a časopis Reflex mi to přepsal na „neověřitelnou religiozitu“! Byť baví se s ateistou o Bohu nejde, to už napsal Dostojevský, protože ateista neví, o čem se v takovém případě vůbec baví.

Co myslíte, že znamenal pro tuto scénu Andrej Stankovič? Andrej byl opravdu kritik, co chyblí, kterej nejen o tý zdejší „slavný“ kinematografii psal velice ostře a nesmlouvavě. Je dobrě, že vznikla a že se každý rok uděluje Cena Andreje Nikolaje Stankoviče.

V Rusku například před zraky mnoha svědků při nějakém totálním leninském projevu v divadle na nějakého herce sestoupil Duch Svatý a tento člověk se znenadání a proměnil. V Rusku se může stát cokoli!

PPU

Všichni byli černovlasí, což působilo na jevišti dost magickým dojmem.

To z vás mluví vlastní zkušenost z Moskvy? Zažil jsem tam část nějaké demonstrace. Byl jsem zrovna v nějakém knihkupectví na náměstí, kterým jsem pak musel jít a kam byla navečer svolána demonstrace proti současné garnitúře, v podstatě asi protiputinovská. Už několik hodin před tím to náměstí ale bylo neprodyšně obklopený kordonama černejch policistů. Já u sebe v tý chvíli neměl pas, protože jsem si ho nechal v Českém domě, kde jsme během toho pobytu bydleli. – Dostal jsem se z toho náměstíčka jen díky takové malé uličce, kudy prošel jen jeden člověk, kterou našěstí pouštěli a po stranách stáli ti policajti. Někjak skupina lidí přišla na to náměstí demonstrovat už předem a ti byli nepochybně už úplně obklíčeni a nechci radši vědět, jak dopadli. Bylo dost drsný to jenom pozorovat. A tohle je v Moskvě cítit furt. Tomáš Glanc, šéf Českého domu, tý naší kulturní enklávy, mě jindy vzal na procházku kolem Lublanky, což je obrovskej žulovej kolos, kde byla ta 'slavná' mučirna – z těch zdí to čpí taky dodnes. V celý tý Moskvě je to cítit. Je to nepřijemnej zážitek tam chodit. V Petěrburku jsem nebyl. Snad je to tam lepší.

Jak ale tam, tak i tady, pokud se nevyřeší žádná aféra, budou se nám komunisti furt jen chtekat. Ti mně ani tolik nevadí. Mě spíš vadí ODS. Komunisti jsou aspoň jasní. Ví se, co se od nich dá čekat.

Dřív pomáhalo, když se lidi nebrali vážně a že má někdo nadhled, ne? Já mám spíš pohled, než nadhled.

Jak dlouho?

Co si pamatuju. Akorát jsme si mysleli, že když to bude takhle bez násilí... já si nakonec myslím, že to bylo asi správný, každéj má děti. Někdo má třeba trojčata, ale když jim pověsíte tatínka, tak tomu nepomůžete. To kolo se nepěstane točit. Jen jsme podcenili tu jejich hroší kůži, že jim tak otrne. Naštěstí jsem se na ničem nepodílel a první léta po, jak vy říkáte, revoluci – já tomu říkám Velký listopad – jsem prochlastal. Stal jsem se nepoužitelný i pro tu „naši stranu“.

Z toho Českýho domu jsem šel nakoupit do nějakého uніверmágu a byl tam takovej dlouhej podchod a v něm stál cikán (asi okolo 55) a vedle bílá ženská (o něco mladší) a zpívali ruský písně. On hrál na harmoniku – v podstatě takovou pop music, ale zněli bezvadně. Když jsem k nim přicházel, tak akorát začali zpívat písničku, kterou náhodou znám - ... Tóčky. Tak jsem si naproti nim stoup' a zpíval jsem jí potichu s nima taky. Stál jsem tam pak u nich asi hodinu, poslouchal a pak jim hodil nějaký peníze do toho futrálu. Šel jsem do tý sámošky a když jsem se za čas vracel a oni mě viděli sestupovat po těch schodech, začali hrát toho Solovjova zase, což mě potěšilo, že si TO pamatovali. To jsem si rád poslechl. Ti byli bezvadný. Skvělí lidi. Takže když mluvím o tý tísnivý atmosféře, tak nemyslím takovýhle lidi, co tam žijou v nějakých úkrytech, ale myslím celou tu vážnost toho šileneho města s téma šilenejma bulvárama.

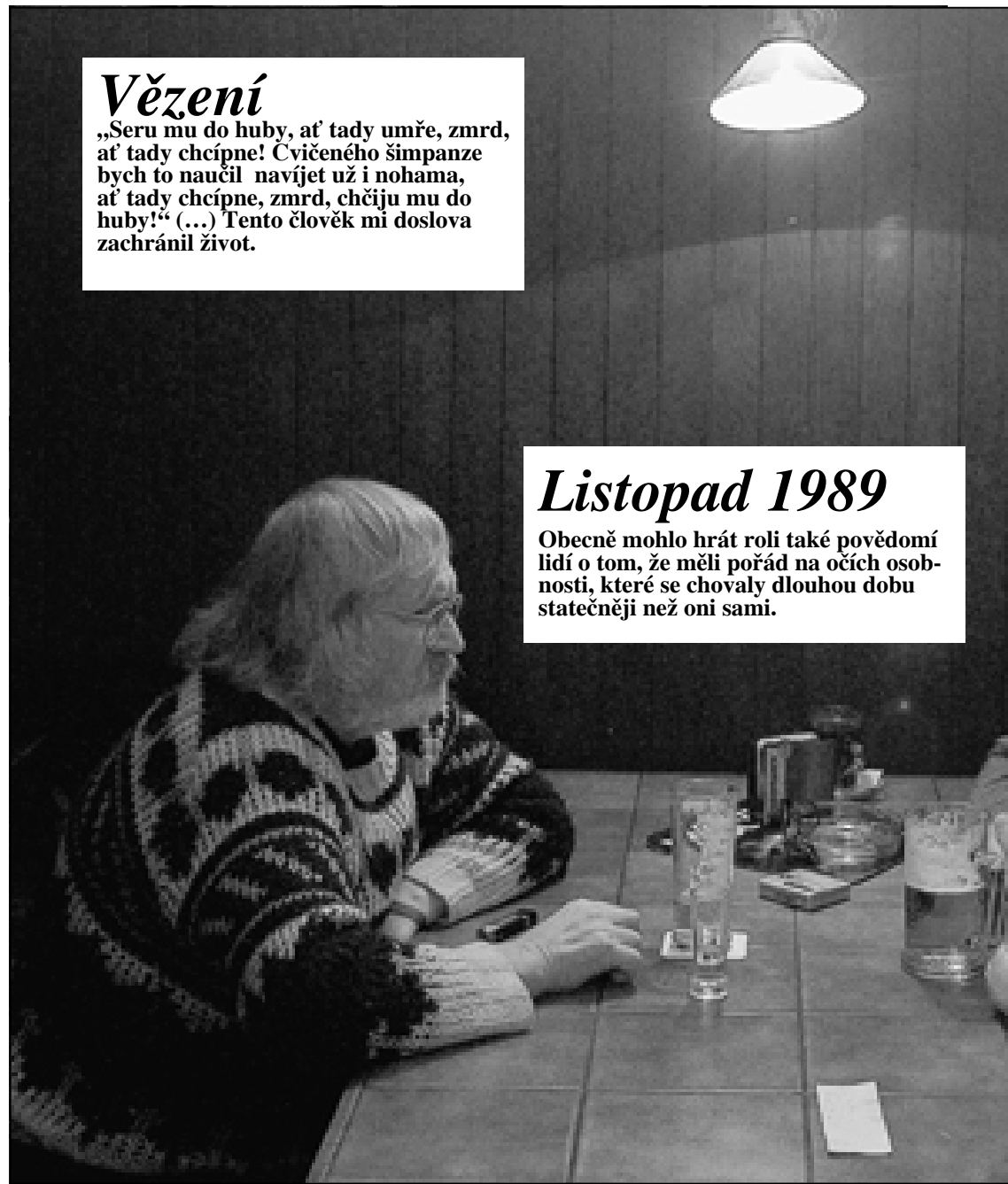
Byl jste rovněž v USA – pamatují si, že z této vaší cesty do Spojených států spolu s ostatními českými spisovateli existuje pěkná fotografie, jak si vezete do letadla vysavač. Je americký 'morální' recept na život pro vás přijatelný?

Vězení

„Seru mu do huby, ať tady umře, zmrd, ať tady chcípne! Cvičeného šimpanze bych to naučil navíjet už i nohama, ať tady chcípne, zmrd, chčiju mu do huby!“ (...) Tento člověk mi doslova zachránil život.

Listopad 1989

Obecně mohlo hrát roli také povědomí lidí o tom, že měli pořád na očích osobnosti, které se chovaly dlouhou dobu statečněji než oni sami.

mezihled

Byl jsem jenom New Yorku. Jel jsem tam navštívit kamarády. New York a žádný z těch velkých přístavů na pobřežích není Amerika. Zbytek tý fašistický násilnický země mě nezajímá.

Tvrdí se, že do Ameriky ale přišlo to nejlepší z Evropy. Utíkali tam před útliskem, leč mocní se tam dopustili genocidy na Indiánce. Beníte ale ta jejich víra i přesto zárukou, že tam ještě něco lidsky správně funguje? Neruše církve jako neuntě? Byl tatínek také katolík jako vy?

Matrikové jo. Byl z bigotní katolický rodiny. Nechápal ale třeba, proč, když jsou žně, neděle, příznivý počasí a ví se, že druhý den přijde bouřka, že se prostě nejde klidit, že to pak zmlkne a sáhne. Nicméně jsme se sestrou Zorkou, o dva roky starší holčičkou, v padesátých letech chodili na náboženství, což byl tenkrát dobrovolný a zároveň statečný čin – posílat děti na náboženství. Táta nám jen řekl: „Až nebudete chtít, stačí říct.“ – No a my tam měli katechetku, takovou bigotní, příšernou píču, a já byl snad ve 3. nebo 4. třídě, když jsem jí položil otázku: „Paní katechetko, říkáte, že Bůh je vševědoucí...“ – „No to je, Ivane! Protože ví, co bylo, je a bude, samozřejmě.“ – „No a taky říkáte, že nás zkouší...“ – „To ano, samozřejmě, zkouší nás!“ – „Prosím vás, proč nás zkouší, když ví, jak zkouška dopadne?“ – No a ona na mě začala vřesťet. Tak jsem přišel domů a řekl, že už nebudu chodit na náboženství. Táta že: „Dobrý. Tak jí to jen rekní.“ Přišel jsem jí to řekl, „Paní katechetko, já už nebudu chodit na náboženství.“ Ona se mě zeptala, čím je otec. – „Uředník.“ – „No jo, to tomu odpovídá.“, řekla. To jsem byl ještě malej kluk. Dneska bych jí praštil pěsti. To byla totální kunda. Tihleti právě odvracejí lidi od náboženství. Tohle je ta Amerika, o který jste mluvil. Tam lidi věří tímhle způsobem. Vim to z mnoha stran. Když se tam usadíte třeba na malým městě, třeba i jako profesor, tak můžete být v oboru sebelepší, ale nechodíte-li v neděli do kostela ..., je jedno, jestli jste baptista, metodista ..., co si myslíte, to je fuk, ale musíte tam prostě naklusat. Když ne, tak Vás vyštipou do prdele. Jak říká jeden z nejlepších kněží, které jsem poznal – Bohoušek Kovář: „Pán Bůh není tak malicherný.“ Bůh ne, ale církve ano.

Pocházíte podobně jako můj otec z Vysočiny. Velká část této oblasti byla dříve německá, o to víc zaráží, že pokud byla po válce osídlena Čechy, je tam vidět ve většině 'počeštěných' usedlostí neskutečný bordel. Jsem z Humpolce a ten byl český. V ose Praha-Jihlava-Znojmo bordel vznikl po Češích, ne po Němcích. Jak já říkám „do vnitřních Sudeť“ přicházeli kořistit jen zlatokopové, desperáti a lůza. Obsadili baráky po Němcích, ale ke kraji neměli sebemenší vztah.

Jde ale i o vztah celých rodin. No dobře, ale i lůza má své rodiny. Jaký mohou mít takovi lidé vztah k čemukoli – a je to už třetí generace zlatokopů, kteří si to geneticky nesou v sobě. Dobrá příhoda je ze Stonařova, kde to bylo čistokrevně německý a je tam dodnes zajímavá echt německá barokní kalvárie. Já se tam vždycky stavuju v hospodě, protože tam mám kamarády pingly. Jeden z nich mi vypravoval, jak tam přišla jakási dáma s psičkem, emigrantka z Vidně. Bylo to tak v zimě nebo na jaře 1990. A ten pingl jí říkal, že do výčepu s pejskem nemůže, že je mu líto, ale majitel to zakázal. Ona se rozhlídla a povídá: „Já – já sem nemůžu se svým pejskem?“ Neomylně ukázala na dlouhý stůl u výčepu, kde seděli místní štamgasti. „A tihleti, ti sem můžou?“ A ukázala na třetí generaci zlatokopů. Přesně vystihla, co je to za kreaturu.

Zažil jste někdy ufony? Jednou jsem viděl UFO. Bylo to ve dvaasedmdesátém. V tý době jsem bydlel na Balabance a spal tam u nás kamarád Paula Wilsona z Kanady, Ted Johnson. Stáli jsme na refýži na Libeňských mostě, byl letní den, nákej srpen a najednou kouknem a lidi koukají nahoru. Vysoko na obloze stál takovej bílej kruh, vevnitř průsvitnej. Skrz něj byla vidět modrá obloha. Zkrátka takovej prstence. My jsme den předtím strašně pařili, tak jsem si říkal, jestli nemám z kocoviny přeludu. Ptal jsem se Teda a on potvrdil, že to vidí taky a viděli jsme, že ostatní na to hledí taky. Stálo to na jednom místě a vůbec se to nehejbal, jen se to nepatrně chvělo. Prstě UFO. No a večer ve Večerní Praze psali, že Pražané viděli tento úkaz a že to byl meteorologický balón, což je absolutní blbost, protože ten je bílý, není jako prstence a nejde vidět skrz něj. Takže jsem přesvědčeněj, že jsem UFO viděl.

Ale osobu ufona jste neviděl? Ani mezi téma estébákama? To byli takový

fyzionomie, že to mohli být i krokodýli.

Co vám pomohlo překonat vězení? Snad zarputilost. Politický vězni u nás oficiálně neexistovali. V padesátých letech byla v kriminále ve velkém ještě elita národa, lidé, co měli univerzity. K mému pobytu ve vězení můžu říct jediné – citát z dopisu manželce: „Žiju na samotném dnu dna. Už nikdy mi žádná sprostota nebudě připadat dost sprostá a žádná podlosti dost podlá.“ Takže to byl v podstatě dost dobrý výcvik. Takže si dnes nestěžuju!

Pamatuju se, že když byl můj děda ve vězení za pomoc lidem angažováním v akci Světлана, vynesl buď on nebo babička z kriminálu domů malé profesionálně svázané a krásné knížky básníků a nebo z plastové tuby vyrobenou drobnou ozdobu srdce. Pokud ano, má tahle estetika co dělat s Vaší oblibou drobných dekorativních předmětů, jako jsou figurky labutí? S tím to nijak nesouvisí. Ve vazbě jsme si jen dělali šachy z chleba, abychom tam mohli hrát. Ve Valdicích jsem pak dělal na bižuterii a muklové tam z korálků vyráběli krásné ozdobné masírované pásky z nakradeného materiálu a ty pak prodávali bachařům a ti s nima pak zase šmeleli v hospodě v daleko větší ceně, než za jakou si to brali od muklů. Byl to takovej podlouhý obchod. Pokud jde o estetiku, kunsthistorii se už nezabývám. Ve Valdicích jsem si nehál malou lahvičku od léká a měl jsem ji na skřínce. Vždycky když se šlo na vycházkovej dvůr, tak jsem se snažil utrhnout nějakou kytičku. Byl tam uprostřed trávník, ale my jsme museli chodit okolo něj. No, přesto se mi podařilo jednu utrhnout. Ale byl tam jeden bachař (nepamatuju se, jak se jmenoval – já si jména tihle kretěňů nepamatuju) a ten pokaždý kontroloval, jestli není něco na skřínce, protože tvrdil, že tam nesmí být vůbec nic, ani obráček, nic. No já tam dal na skřítku tu lahvičku a ten bachař mi jí vždycky ukrad. Pak už to byla taková „hra“. Já jsem lahvičku sehnal od muklů. Už o tom věděli, tak mi je nosili. A ten bachař, tenhle kretěň, měl zase službu a samozřejmě to zabavil, protože samozřejmě představoval, že by někdo měl malou kytičku na cele, byla pro něj nemyslitelná, a k tomu řval, že to tomu Jirousovi vrazí do krku. Protože tam bylo 80% konfidentů, řek'jsem, že v tom případě ho zažaluju a že tam dám záměrně jedovatou kytku, jestli mě to donutí sežrat. Takhle jsme si tam zkrátka hráli – když se ptáte, jestli tam může být nějaký umění.

V Čechách je několik témat, která stále vybízejí k zásadnímu zpracování – třeba bratři Mašinové. Mě to nějak nesedí. Byli to malí kluci a zapálili několik stohů. Pak někoho přepadli. Nepřipadá mi to jako nějaké hrdinství. Četl jsem i tu Novákovu knihu a dobrá mi nepřišla.

Pamatujeme si vás každý minimálně ve třech různých provedeních. Jste jeden z mála českých osobností i v undergroundu, kdo je tak pečlivý a tvoří výv v proměňách své „image“. Říkám vždycky, že to dělám kvůli věřitelům, aby mě nepoznali. Pak to taky není „image“, ale PŘEVLEK!

Máte ještě docela štěstí. Když mě nedávno pozval Vachek na svůj seminář na FAMU, měl jsem tehdy takovou depku, že jsem odpovídal studentům na otázky jen Ano, Ne, Nevím a Určitě. Měli jsme domluvený, že přinesu nějaké doma rozepsané a ještě nepublikované básně, a tak Vachek povídá: „Přinesl jste, pane Jirous, nějaký ty básničky?“ Já na to: „Nepřines.“ Kamarád mi tam přinesl pleskačku ginu, tak jsem se vždycky napil a zase Ano, Ne, Vachek to celkem zastal. On rád mluví sám a okecá to. Myslím, že ze mě nedostal víc než větu holou a delší jistě ne. No, byl to výbornej rozhovor.

Teď jde do kin nověj film Clinta Eastwooda Changeling? Co říkáte na to, jak jsou všude čeští herci a do všeho mluví? No jsou takový umělí. Eastwood je dobrěj. Čet' jsem na to recenzi.

A co Travalta? Viděl jsem s ním asi jeden film. Moc mě ale nebere. Asi to taky není nějaký veleduch.

A jsou vůbec veleduchové? Třeba byl takový Stankovič? Andrej byl normální člověk. Slovo veleduch používám pouze pejorativně.

Teď byl prý vtipný křest prvního dílu Závíšova zpěvníku. Zase jste se lehce trochu svlíknul, už proti ohláškám, že jste s tím přestal. Jestli to bylo vůbec vtipný, když jsem mu pochál knihu. To aby si nemyslel, že je sám králem pornofolku. Máme se ale se Závíšem rádi.

Vnucoval jsem Žilvu jeho desku k vydání coby CD přílohy, když tam byla jen samá elektronika, ale vyhodil mě s tím, že prej nechť žádnýho kotlíkáře. Závíš, to je fakt typický kotlíkář! Úžasná je třeba i slovenská kapela Živě kvety. Konečně hráli v Praze. Na tu si dejte pozor.

Mám zkušenost, jak lidi dokážou ublížit zákeřně, aby člověka zapudili pro vlastní zájmy nebo i jen z blbosti a nevědomosti. Nemám srovnání. S tím, že se to za zády vaří, se setkávám pořád. Lidi vymýšlí příhody, který se nestaly. To mě netrápí. Záleží mi, co si o mě myslí přátelé. Jinak jsou mi lidi u prdele.

Je pravda, že když prý Dantheho vyhnali z jeho města, všude chodil a plakal, tak jej potkávali a ukazovali si na něj se slovy: „To je ten, co ví, jak to vypadá v Pekle?“ Tu historiku neznám. Já jsem napsal: „Vidím, že píšou o pekle matně, špatně a rozvlekle, ctižádostí mě Svati chraňte, aspoň si nemyslím, že jsem Dante.“ Mě se pro změnu pokoušeli vyhnat z rodné země. Bezúspěšně.

Sledujeme ve výčepu smichovské Oázy záznam koncertu Thin Lizzy, jejíž zpěvák Phil Lynott, podobný Hendrixovi, leč basista, zmizel podobně jako Hendrix. Warren Beatty tvrdí, že na světě budou problémy do doby, než zmizí rasy. Tenhle se taky narodil v Dublinu – velkým přístavu. No, je to takovej černooušek od bílý irský mámy.

Underground

- pořád bude existovat určitá vrstva lidí, kterou bude možné označit slovem underground. Lidé, kteří budou v přímém střetu se společností. (...) Kdyby se underground už nikdy neobjevil a zcela zaniknul, bylo by to potvrzení a zcela zaniknul, bylo by to potvrzení, že ve společnosti je všechno v pořádku.

Minulost

Několik let tvrdím: jedinej rocker vytváří lásku. Jistě – i jimi se milují, i jiné se milují, ale minesengři současnosti, rockeři, jsou jediní schopní spoluvytvářet duchovní náplň doby. *Noticka z bookletu ČD 'unaveného rockera' Iva Pospíšila z jím založené staré Garáže*

